

PLUTO

Lara Taveirne

Pluto

AAN HET EINDE
VAN DE WEG
RECHTDOOR

2021 Prometheus Amsterdam

© 2021 Lara Taveirne

Omslagontwerp Kris Demey

Omslagbeeld Sammy Slabbinck, *High on Summer*

Foto auteur Carmen de Vos

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 4663 4

ANTONIA

1981-1991

Op de ochtend van mijn eerste schooldag regende het zo hard dat de jas van mijn moeder een verzopen schaaap was. Mijn haren drupten en ik kon alleen maar hopen dat niemand die natigheid voor tranen aanzag, anders was alle moeite om ze binnen te houden voor niks geweest. Aan de koude hand van mijn moeder bekeek ik het gedoe om me heen. Er waren kinderen die duizelingwekkende aantallen rondjes renden. Jongens die met vijf aan elkaar geplakt leken. Iemand die in zijn rol van paard bijna gewurgd werd door een sjaal.

Links van me balanceerden peuters over smalle boordjes omdat de grond een zee vol krokodillen was. Er werd schipbreuk geleden. Noodkreten mengden zich met ziekenwagenimitaties. Een meisje dat al een pleister op haar oog had zou er nu ook een op haar knie krijgen, want er kwam bloed tevoorschijn van onder haar geschaafde vel.

Er was ook een kind dat maar één doel voor ogen had: binnen de lijnen van de betontegel blijven staan nadat de kleuterjuf haar hand vinger voor vinger van haar moeders hand had losgepulkt. 'Flinke meid, Antonia.'

Tegen de middag was er zo veel voelbare tijd voorbijgegaan dat ik zeker wist dat mijn moeder en mijn drie zussen intussen dood waren. Ze lagen onder de grond, onder een loodzware, onmogelijk op te tillen grafsteen met al hun namen erop; alleen de mijne ontbrak.

Mijn dode gezinsleden – op de een of andere manier was het een reddende gedachte, een die me ertoe dwong om me over te

geven aan de situatie. Vanuit mijn ooghoeken bestudeerde ik de kwijlende kleuters om me heen en ik deed ze zo goed mogelijk na. Onder mijn vlakke hand rolde ik balletjes van klei over het glimmende formica van de knutseltafels. Ik stapelde blokken op elkaar en wanneer de toren van de jongen tegenover me omviel, duwde ik de mijne ook omver.

Toen mijn moeder na die lange eerste dag weer in het deurgat verscheen en van de juffrouw wilde weten hoe het was geweest, leek het me beter om ervan uit te gaan dat die vrouw in mijn moeders jas niet de echte was, niet de moeder die ik mama noemde.

Zoals de juf die ochtend mijn hand uit die van mijn moeder had moeten wrikken, zo moest ze me nu als een ontsnapte koe in haar richting drijven.

Klein zijn was verschrikkelijk uitputtend. Aan het einde van de dag was ik zo moe dat ik thuis aan de keukentafel niets meer kon uitbrengen. Gelukkig had ik lawaaiërige zussen die de maaltijden ook met hun monden vol probleemloos volgepraat kregen. Op een keer was ik zo afgepeigerd van al dat knippen en plakken dat ik thuis niet meer op tijd op de wc kon komen. De warme broek belandde als een leeg omhulsel naast de gele plas op het tegelvloertje van de wc. Ik heb nooit geweten wie die rode broek daar heeft gevonden, maar de volgende morgen hing hij aan de waslijn, in de bewegingloze winterlucht, waar hij weer koel en hard werd.

Mijn drie zussen hadden allemaal nog op schoot gezeten bij juffrouw Veerle van de eerste kleuterklas. In een tijdperk waarin dikke pony's en oranje schoenen in de mode waren. Juf Veerle kende alle namen van mijn zussen nog, maar ze sprak ze wel verkeerd uit: Jane op z'n Vlaams, Frederike als een jongen, en ze zei Elise in plaats van Eliza. Ze had levendige herinneringen aan hen. Nooit eerder en nooit erna had ze in haar klas meisjes gehad met zulke wilde, ongekamde haren. 'En die kleurrijke

zelfgemaakte kleren!’ Vooral voor Frederike had ze een zwak, wat zich uitte in een lichte verhoging van haar stem als ze vertelde over de kanariepiet in de klas die naar mijn zus was vernoemd. Pietje Frederiek (op z’n jongens) had zijn naam te danken aan mijn zus, die tijdens het gebed altijd zo gefascineerd naar het kooitje zat te staren dat het leek alsof ze geloofde dat God in dat kleine kooitje zat.

Mijn zussen hadden al jaren geen les meer in het lage gebouw voor de kleuters. Mijn twee oudste zussen gingen al met de fiets naar school, ergens ver buiten de stad, met zware schooltassen onder gevaarlijke snelbinders. Ze moesten nog voorbij de grote supermarkt die een parking had op het dak. Eliza was als enige in mijn buurt gebleven, aan de overkant van de straat, in een gebouw waarvan de ramen waren beschilderd met reusachtige zonnebloemen, waardoor het er vanbuiten heel zonnig uitzag, maar de sfeer vanbinnen een beetje beloken was.

Eliza kon al hele zinnen lezen, en overall in huis liet ze haar kaartjes met de tafels van vermenigvuldiging rondslingeren. De zeven was heel moeilijk, vertelde ze in bed, toen we zoals elke avond in het donker op de slaap lagen te wachten en we hoopten dat we een keer dezelfde droom zouden hebben. We dachten dat we elkaar dan zouden tegenkomen. Dan konden we hallo zeggen of naar elkaar zwaaien. Dat hadden we nog niet nader afgesproken.

Op een middag stond ik met nog een paar andere kinderen aan de zandtafel. Het moet aan het einde van mijn kleutertijd en aan het einde van het schooljaar geweest zijn, want de juf was gekleed voor een dagje aan het strand en de groene gordijnen waren dichtgetrokken tegen de hoogstaande zon. Met mijn vingers stond ik wat te porren in het rulle zand. De kinderen om me heen waren helemaal opgegaan in hun spel. Hun handen waren dikke mollen geworden, waarmee ze diepe gangen groeven. Twee jongens lieten kleine plastic wielrennertjes een wedstrijd houden in de woestijn. Ze hijgden erbij alsof ze

zelf bezig waren een record te breken. Ik wilde ook graag een mol of een wielrenner worden, maar ik kreeg mezelf niet ingescheept in hun verhaaltjes. Dus bleef ik staan, met mijn handen in dat zand, nu en dan aangetikt door een mol die de weg kwijt was in zijn gangenstelsel. Op dat moment werd ik overvallen door een allesverlammend verlangen. Het was zo groot dat ik dacht dat de juffrouw, die brieven aan het vouwen was, het zou kunnen horen. Ik wilde dat het licht doofde. *Plof*, en dat de hele klas verduisterd was. Elk zomers beetje licht voorgoed verdwenen. Juffrouw Christina in haar zomerjurk op het verhoogde platform: onzichtbaar. Stikdonker in de poppenhoek, waar de vier duurst geklede meisjes geklitte poppenharen uitkamd. Geen streepje daglicht van onder de klasdeur, waar de taakverdelingen hingen. Onleesbaar welke uitverkorene de zielige kronkelplantjes op de vensterbank water mocht geven en welke sukelaar de prullenbak diende te legen in dat enge luik op de speelplaats. Alle licht weggezogen. Boven de wielervedstrijd in de woestijn een eindeloze nacht zonder sterren.

In dat neergedaalde donker zou niemand het merken als ik even op de grond ging zitten en mijn knieën tegen mijn ogen drukte, zo hard dat er een heelal verscheen. Gehurkt, dicht bij mijn eigen armen en benen, opgesloten in mezelf, voelde ik me bijna net zo veilig als onder de dekens van mijn bed. In het donker hielden de verwachtingen op. Niemand keek toe of de wattenbaard wel netjes op het kaasdoosje was gekleefd. In het donker kende niemand mijn naam.

Nu, ik wist ook wel: als het licht werkelijk doofde, dan zou er paniek uitbreken. Binnen een mum van tijd zou het lokaal zich vullen met overslaande kinderstemmen. Niets is zo beangstigend als het duister. We willen elkaar in de ogen kunnen kijken. Als de karretjes in het spookhuis echt de leegte in zouden rijden, een donker zonder nissen waar bloedende poppen of vallende skeletten uit vielen, niks anders dan je eigen versnelde ademhaling, dan pas zou er een verlammende angst geproefd

worden. Mensen groeven tunnels naar elkaar, doodsbang om zichzelf tegen te komen.

Voor ik het wist had ik een grotere boekentas nodig. Ik mocht de oude van Jane. Op de leren binnenklep stond haar naam geschreven, maar daar wist mijn moeder wel raad mee. Ze streepde de letters met een dikke stift door en schreef de mijne eronder. Zo deed ze dat ook met de mannen in haar leven. De hele avond hoorden we haar giechelen met zo'n harige vent of zo'n onzekere schuifelaar, en als we haar de volgende morgen vroegen hoe hij heette, dan antwoordde ze: 'Weet ik veel. Iets Phillipperigs.' En ze wapperde de herinneringen samen met haar sigarettenrook kapot.

In de boekentas rook het naar de bank van de overbuurvrouw, waar ze handdoeken op legde zodat die niet vuil zou worden. Het was daar beneden in de schooltas maar een vlekkerige bedoening. Mijn zus had haar pen laten uitlopen en haar stuk fruit voor tijdens de speeltijd was meer dan één keer verpletterd geraakt op de bodem. In de naden zat kleurrijk slijpsel.

Frederike nam me mee naar de stad met in haar binnenzak de lijst 'benodigdheden voor het eerste jaar basisschool'.

Mijn zus en ik waren de enigen in de stadsbus. Een beetje onwennig zakten we neer op de achterbank, alsof we de coolste kinderen van de buurt waren. Op de volgeschreven rugleuningen van oranje skai zochten we naar namen die we kenden. Was de Samantha niet dat bleke kind van die bekende voetballer? En kenden we echt geen Kevin die op een Tineke was? Achter de ramen gleed haastig een woensdagmiddag voorbij.

Ik had er mijn twijfels bij gehad, maar Frederike bleek een betere hulp dan mijn moeder. Geduldig werkte ze punt na punt van de lijst af. Bij het kiezen van de liniaal verloren we veel tijd. Mijn zus wees er een aan die je kon buigen en een met een hopen- pende kangoeroe erop, maar ik wilde er liefst een met zo veel mogelijk centimeters. In die hele winkel was geen enkele lini-

aal te vinden waar ik naast kon gaan liggen om te zien hoe lang ik was. Er kwamen bijna tranen aan te pas en dus vestigde Frederike snel mijn aandacht op een smurfenlat. Smurfin liep parmantig voorop met een boeketje bloemen in haar blauwe handjes. Toen ze die samen met het nauwkeurig getelde kleingeld op de kassa legde, moest ze hebben gezien dat ik toch niet helemaal gelukkig was. Ze fluisterde in mijn oor: ‘Tonia, dertig centimeter, dat is driehonderd millimeter. Drie-honderd millimeter.’ Mijn zussen wisten precies wat goed voor me was.

In de kantoorwinkel hingen Frederike en ik zo lang boven de glazen toonbank dat onze adem er een mistwolk op naliet. Uiteindelijk hakte ik de knoop door en wees een rode vulpen aan. De mevrouw van de winkel stak de Pelikaan-pen in een ritselig papieren zakje en bij wijze van geschenk kreeg ik er een inktwisser bij.

In de bus terug naar huis bekeken mijn zus en ik de pen. Er zat een piepklein langwerpige raampje in. ‘Zo kun je zien wanneer je inktvulling bijna leeg is.’ Mijn ogen bleven aan mijn zus plakken. Het leek me een onwaarschijnlijke opdracht, een héle inktpatroon leegschrijven.

Zonder het eerst te vragen duwde mijn moeder een zwarte inktpatroon in mijn pen. Ze hield er geen rekening mee dat inktwissers alleen bedoeld zijn voor klassieke koningsblauwe inkt. Nu had mijn wisser een donkere top. In plaats van schoon te wissen, liet hij overal vlekken na. Tijdens de schoonschriftles zat ik me onophoudelijk af te vragen of er een speciale wisser bestond waarmee ik het slagveld aan geklieder kon verwijderen. Het waren gedachten op drift. Voor ik het wist had ik een inktwisser uitgevonden die elke denkbare kleur kon uitgummen, uit eender welke materie. Weg met die rode papegaaien op mijn rok, geen sproeten meer op het gezicht van mijn buurmeisje, en ook de uitgroei in het haar van de juf wreef ik schoon. Met mijn zelf uitgevonden inktwisser wiste ik overal de kleuren uit. Wat waren er veel spuuglelijke dingen om me heen, en

allemaal smeekten ze mij om te mogen verdwijnen. Ik sloot mijn ogen en beeldde me in dat ik nu ook mezelf lijntje voor lijntje wegveegde. Onzichtbaar geworden leek het alsof ook de geluiden hun klank hadden verloren. Nergens een ontstemde leerkracht die zei: 'Antonia, dromen, dat doe je 's nachts maar in je bedje.'

Zwemmen was mijn lievelingsvak. Onder water was het stil. Boven water nooit. Kinderen gingen in de omgeving van water altijd ontzettend gillerig doen. Ik leerde mijn adem heel lang inhouden.

Van de sportleraar mocht ik als eerste van de klas naar het diepe, dat we 'de grote diepte' noemden. De grote diepte begon na de vlaggetjes. Daar konden je voeten niet bij de bodem, zelfs niet als je heel groot was uitgevallen. Je mocht er alleen komen als er een zwembrevet van 25 meter op je badpak was genaaid. Dat had Jane voor me gedaan, omdat mijn moeder nergens in huis te bekennen was.

Ik had geen zwembril en dus speurde ik met wijd open ogen de bodem van de diepte af. In de hoeken zag ik wel eens wat liggen, een dansend haarelastiekje of een deinende pleister, maar ik durfde die dingen niet op te duiken, uit angst onderweg in ademnood te komen. De bodem van de grote diepte was onbereikbaar ver weg.

Van Lode kreeg ik zijn vriendenboek mee naar huis en ik nam me voor om de bijzonderste tekening van het boek voor hem te maken, niet omdat ik hem leuk vond, maar zodat latere tekenaars met open mond naar mijn pagina zouden staren, verlamd van jaloezie en bewondering. Ik tekende een plaatje over uit het sprookjesboek van Frederike. Een waterlelieblad met twee gekroonde kikkers erop. Elk lijntje tekende ik over, en toch leken de twee kikkers op het einde niet op kikkers. Er waren bolle tranen aan te pas gekomen, waar mijn moeder weinig zin in had. Dus was ik maar naar boven gegaan, om verder te

gaan janken bij Eliza, die net bezig was de dikke batterijen uit Janes cassetterecorder te pulken, omdat die volgens haar uit haar lichtgevende rups waren gestolen.

‘Dus je wilt de kikkers weg?’

Mijn tranige hoofd knikte overtuigend.

Die avond leerde mijn zus me iets heel nuttigs. Ze smeerde de hele pagina in met haar lijmstift. Omdat die een beetje ingedroogd was deed ze er spuug bij. Toen kleefde ze de bladzijden dicht. ‘Zo, die zullen niet meer kwaken.’

Eliza had enorm veel talenten, maar het bijzonderst was toch haar aanleg voor vriendschappen. Op een bepaald moment had ze zo veel vrienden en vriendinnen dat ze extra pagina’s in haar vriendenboek moest bijmaken, losse bladen die ze ter versiering met ponystickers beplakte. Het was een prachtboek, maar ze keek er nooit in. Ik bladerde er wel graag doorheen, het verveelde nooit. Er waren heel wat verkeerd geschreven hobby’s. En zowat iedereen had hetzelfde lievelingseten: pizza, frietjes, spaghetti. Bij de lievelingsdieren las je vooral donzige dieren. Niemand koos voor een vis, maar ook vogels en insecten werden consequent vergeten. Mijn lievelingscategorie betrof lievelingskleur, vooral als het antwoord in de desbetreffende kleur was geschreven.

Mijn moeder moest hebben gezien hoeveel ontzag ik had voor dat boekje, want ze vond het nodig op te werpen dat ik niet zo veel waarde moest hechten aan al die zogenaamde vriendschappen. ‘Vrienden zijn camouflagemateriaal, Tonia.’ En toen ze aan me kon aflezen dat ik haar enigmatische woordkeuze weer niet helemaal begreep, zei ze: ‘We kiezen vrienden die ons goed uitkomen, mensen naast wie we er goed uitzien. Daarom hebben mooie vrouwen nooit vrienden. Kijk naar Brigitte Bardot – de hele wereld droomt van een nacht met haar, en weet je met wie ze slaapt? Met een geit. Ze deelt het bed met een geit!’

Wat had ik graag eens in het hoofd van mijn moeder kunnen

kijken, want het zat daar werkelijk stampvol wetenswaardigheden. ‘En daarbij,’ ging ze onverstoord verder, terwijl ze, dubbelgeplooid op de badmat, met een pincet de zwarte stugge haren op haar dikke teen uittrok, ‘die vrienden waar je zus haar poezieboekjes mee vult, of hoe heten die dingen, die meisjes zijn alleen maar doodsbang voor haar.’

Ik wist waar ze het over had. Ze doelde op Eliza’s bekende furieuze buien waarbij haar ogen in vuurballen veranderden en ze een keer zo hard aan Janes pink had getrokken dat die uit het scharnier was geschoten.

Vaders zag je op wonderlijke wijze bijna nooit op school, of alleen bij hoge uitzondering. Als hun vrouw lag te bevallen, of een dodelijk soort griep onder de leden had. De vaders die wel dagelijks aan de schoolpoort verschenen, daarvan wisten we dat er iets niet aan deugde. Dat ze zonder werk of zonder vrouw zaten. Mijn vader was net zo onzichtbaar als de vaders van de kinderen in mijn klas.

Er werden wel veel woorden vuilgemaakt aan vaders. Vooral door de jongens. In hun verhalen hadden vaders hamers en kettingzagen, en ze waren zo sterk dat ze elke andere vader zo tot moes konden slaan. Doordat ik mijn vader niet kende, was het veel makkelijker om hem eigenschappen toe te schrijven. Mijn vader was soms op één dag tropendokter, postbode, bankdirecteur én snoepwinkeluitbater. Hij durfde van alle glijbanen in het nieuwe zwembad en hij was de wereld rondgereisd met alleen een reserve-T-shirt mee. Aan het einde van het schooljaar had elk kind van mijn klas spijt dat het geen vader had als ik.

Mijn twee oudste zussen hadden dezelfde vader. Eén keer per maand mochten ze met hem mee naar zijn appartement aan zee. Ze hadden daarvoor een speciale tas, een stoffen rechthoek die je kon dichtsnoeren met een touwtje. Eliza en ik hadden eens dikke, onmogelijk te ontwarren knopen in die touwen gemaakt, maar onze zussen waren toch vertrokken.

Het appartement aan zee was niet groot, maar wel hoog. Mijn zussen konden slapen met zeventien verdiepingen onder zich. Als ze terugkwamen hadden ze het dialect van hun vader overgenomen en ineens dronken ze koffie. Ze kwamen uit zijn auto gestapt in kleren waarin we ze niet meer helemaal herken- den. Op een keer hadden ze dezelfde trainingspakken aan, met verliefde poedelhondjes erop, de hartjes spatten ervanaf. Ge- lukkig wisten ze ze er gauw af in de wasmachine.

Hun vader was een dunne man van weinig woorden. Staand in het deurgat luisterde onze moeder geduldig naar de vele stil- tes die hij liet vallen. Voorbij de drempel kwam hij niet. Mijn moeders arm was een doeltreffende slagboom.

Volgens Frederike en Jane schreef hij gedichten, wat Eliza niet wilde geloven. Ze was een keer onder mijn moeders arm door gekropen om hem te vragen of dat een beetje schoof, zo gedichtjes schrijven. Hij had gelachen om zo veel kinderlijke onschuld en had toen diep voorovergebogen aan haar uitge- legd dat hij ze niet schreef om eraan te verdienen.

‘Waarom dan wel?’

Met pretoogjes had hij haar verteld dat die klinkende regels ’s nachts in zijn hoofd kwamen aandrijven en dat hij ze dan aan land trok.

‘Op het papier,’ verbeterde Eliza hem.

‘Ja, op het papier.’

Overdag had hij gewoon een baan op een kantoor, maar onze moeder kon ons niet vertellen wat hij daar eigenlijk deed.

‘Koffiedrinken en een beetje mens spelen, zeker.’

Voor hij weer wegreed in zijn donkergroene auto stak hij mijn moeder altijd nog wat geld toe. Het mooiste geld, de brui- ne briefjes. ‘Ik zou je wel binnen willen laten,’ was haar ant- woord, terwijl ze het geld oprolde en in haar schortzak stak, ‘maar je weet hoe dat gaat. Voor we het weten zijn we weer ge- trouwd.’

Eliza had een vader zonder appartement aan zee. Hij en mijn

moeder waren nooit getrouwd. Toch kwam ook hij niet voorbij de drempel. Elke donderdagmiddag na school stond hij aan de deur om mijn zus op te halen voor een wandeling in het park. Toen Eliza nog klein was, gaf mijn moeder oud brood mee en gespte ze mijn zus stevig vast in de gestreepte buggy.

Eliza's vader werkte soms in een café en soms in de cinema. Hij droeg een gebloemd schortje als hij achter de bar stond. Dat vonden de mensen leuk. Hij was ook leuk. Hij had krullend haar en modderige werkschoenen. Op zijn wangen zaten rode spikkeltjes, zodat hij onophoudelijk bloosde. Mijn moeder en hij hadden altijd van alles met elkaar te bespreken. Elk gesprek tussen die twee duikelde zonder treuzelen het verleden in. Weet je nog? O ja, dat wisten ze nog. Ze wisten alles nog. Het verleden was een onuitputtelijke bron van plezier. Tijdens het lachen kwam haar hand wel eens op zijn schouder terecht. Die hand bleef daar dan liggen. Draaide onwennig een paar rondjes. Leek de weg terug naar haar eigen lichaam te zijn vergeten.

Eliza moest veel geduld opbrengen. Ze zat vaak al meer dan een kwartier wachtend op de onderste traptrede, met haar lelijke gewatteerde winterjas aan.

Mensen uit de buurt kwamen graag hun afgedragen kleren op onze stoep zetten. In strak samengebonden plastic tassen. Een alleenstaande moeder met al die dochters – iedereen met een beetje een solide hart was al bezig zijn afdragertjes te verzamelen. Het ritueel was eenvoudig: mijn moeder viste de kledingstukken één voor één uit de zak en wie als eerste zijn hand opstak, die had prijs. Eliza's hand was bijzonder snel. Als je haar kleerkast opende, dreigde je bedolven te raken onder een lawine.

Toen Eliza en haar vader uiteindelijk klaar waren voor hun vertrek naar het park, zwaaiden mijn moeder en ik ze uit. Ik zwaaide zo snel mogelijk, hopen dat ze zo sneller uit zicht verdwenen. Toch zag ik het elke keer weer: bij het zebrapad stopte haar vader en nam haar hand vast.

Het uurtje dat die twee samen in het park waren, was een verloren uur. Ik stalde mijn waskrijtjes uit, maar kwam niet tot tekenen. Ik stak ze terug in de doos en schudde ermee als met een tamboerijn. ‘Kan het alstublieft wat stiller?’ Mijn moeder had geen last van gemis. Ze zat op het aanrecht te bellen met haar nicht Titi. Een ingewikkeld verhaal, haar pols zat al helemaal vastgedraaid in de draad.

Ik ging dan maar boven op Eliza’s bed liggen wachten. Als ze thuis was, mocht ik daar niet komen. Haar bed was verboden terrein. Opstandig duwde ik mijn hoofd extra diep in haar kussen en snoof haar hoofdgeur op. Maar ook dat ging vervelen. Ik draaide me om en bekeek haar stuk plafond. Vanuit mijn bed zag ik altijd de andere helft.

Het stippenbehang zat los. Daar had mijn zus achter geschreven: ELIZA VREDESDUIF 1985, een aandenken aan haar memorabele vertolking tijdens de schoolmis. Ze kreeg een papieren snavel met een elastiek eraan en slappe vleugels met opgeplakte bolletjes toilet papier. Iedereen vond haar een zeer overtuigende vogel, maar ik zag dat die snavel aan elkaar was gezet met nietjes en dat ze gewoon mijn zus was die raar rond het altaar hupte.

Ik liet mijn hoofd opzijvallen en keek naar mijn eigen bed. Het was leeg en onopgemaakt. Je kon het hol nog zien waar ik ’s ochtends uit was gekropen. Ik moest mijn zus dringend eens vragen of ze wel eens naar me keek als ik sliep. Het leek me interessant om te weten of ik dan nog op mezelf leek.

De groene cijfers op de wekker flikkerden, alsof die er ook onrustig van werden dat Eliza zo lang wegbleef. Ik vroeg me af of ze nog in het park waren of al op de terugweg. Ik kende het park goed, kon er in mijn hoofd in rondwandelen. Over het grindpad om het kapotgevoetbalde veldje heen. Rechts de boom met de slierten waar je aan kon slingeren alsof je geboren was in de jungle. Langs het huisje waarvan de ramen vol namen stonden. Er werd gezegd dat op het bankje daarbinnen werd getong-